

Het verbond van het water

Abraham Verghese

Het verbond van het water

R O M A N

Vertaald door Arjaan en Thijs van Nimwegen

MEULENHOFF

Eerste druk 2024

Vierde druk 2026

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

De vertalers ontvingen voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

ISBN 978-90-896-8419-6

ISBN 978-94-023-2104-3 (e-book)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *The Covenant of Water*

Omslagontwerp: Kelly Winton, bewerkt door Pinta Grafische Producties

Auteursfoto: © Jason Henry

Kaart: © Martin Lubikowski, ML Design, Londen

Illustraties: © 2023 Thomas Varghese

Vormgeving binnenwerk: Steven Boland

© 2023 Abraham Verghese

© 2024 Nederlandse vertaling Arjaan en Thijs van Nimwegen

en Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

Voor Mariam Verghese
Ter nagedachtenis

En een rivier was voortgaande uit Eden,
om dezen hof te bewateren.

— GENESIS 2:10

Geen hamerslagen, maar de dans van het water
zingt de kiezels tot volmaaktheid.

— RABINDRANATH TAGORE

0 10 20 30 40 50 mijl
0 10 20 30 40 50 60 70 80 kilometer

- Historische staatsgrenzen
- Moderne staatsgrenzen
- Moderne districtsgrenzen
- West-Ghats en plantagegebieden

DEEL EEN

I

Altijd

1900, Travancore, Zuid-India

Ze is twaalf jaar oud, en morgenochtend gaat ze trouwen.

Moeder en dochter liggen op de mat, hun natte wangen aaneengekleefd.

‘De droevigste dag in het leven van een meisje is haar bruiloft,’ zegt haar moeder. ‘Daarna wordt het beter, als God het wil.’

Algauw hoort ze dat het gesnuf van haar moeder overgaat in regelmatig ademen, en daarna in heel zacht gesnurk, en voor het meisje lijkt dat orde te scheppen in de nachteluiden overal, van de houten wanden die de hitte van de dag uitblazen tot het sloffen van de hond op het zanderige erf buiten.

De roep van een sperwerkoekoek: *Kezhekketha? Kezhekketha? Waar ligt het oosten? Waar ligt het oosten?* Ze stelt zich voor dat de vogel omlaagkijkt, naar de open plek waar het rechthoekige rieten dak op hun huis ligt. Hij ziet de lagune ervoor en de beek en het rijstveld erachter. Urenlang kan die vogel roepen en hen van de slaap beroven... Maar dan houdt hij al even abrupt op, alsof hij door een cobra is besprongen. In de stilte die volgt zingt de beek geen slaapliedje, maar gromt over de gepolijste kiezels.

Voor het licht is wordt ze wakker, terwijl haar moeder nog slaapt. Door het raam flakkert als filigraan het water in het rijstveld. Op de voorveranda staat leeg en verlaten de kunstig bewerkte *charu kasera*, of luie stoel, van haar vader. Ze tilt de schrijfplank van de lange houten leuningen en gaat zitten. In het rietweefsel voelt ze de spookachtige afdruk van haar vader.

Op de oevers van de lagune groeien vier scheve kokospalmen, ze scheren langs het water alsof ze hun spiegelbeeld willen gladstrijken voor ze zich hemelwaarts richten. *Vaarmel, lagune. Vaarmel, beek.*

‘*Molay?*’ had de enige broer van haar vader de dag daarvoor gezegd, tot haar verbazing. De laatste tijd noemde hij haar niet vaak bij

de koosnaam *molay* – dochter. ‘We hebben een goede partij voor je gevonden!’ Zijn stem klonk glibberig, alsof ze vier was, geen twaalf. ‘Je bruidegom waardeert het dat je uit een goede familie komt, de dochter van een priester.’ Ze wist dat haar oom haar al een tijdje had willen uithuwelijken, maar niettemin vond ze dat hij haastig was met deze keuze. Wat kon ze zeggen? Over zulke zaken gingen de volwassenen. Ze geneerde zich voor de hulpeloze blik van haar moeder. Ze had medelijden met haar moeder, terwijl ze zo graag respect wilde voelen. Later, toen ze alleen waren, zei haar moeder: ‘*Molay*, dit is ons huis niet meer. Je oom...’ Ze smeekte, alsof haar dochter wél had geprotesteerd. De zin maakte ze niet af, haar ogen schoten zenuwachtig heen en weer. De hagedissen op de wanden kenden vele verhalen. ‘Hoe anders kan het leven daar nou zijn? Met Kerstmis een feestmaal, vasten voor de Pasen... zondag naar de kerk. Dezelfde hosties, dezelfde kokospalmen en koffiestruiken. Het is een goede partij... Hij is vermogend.’

Waarom zou een vermogend man een meisje zonder vermogen trouwen, een meisje zonder bruidsschat? Wat hielden ze voor haar geheim? Wat ontbreekt hém? Jeugd, om te beginnen; hij is veertig. Hij heeft al een kind. Een paar dagen geleden, nadat de huwelijksmakelaar was langs geweest, hoorde ze haar oom vitten op haar moeder. Hij zei: ‘Wat maakt het uit dat zijn tante is verdronken? Is dat hetzelfde als krankzinnigheid in de familie? Wie heeft er ooit gehoord van een familie met een verdrinkingsachtergrond? Mensen zijn altijd jaloers wanneer je een goede partij vindt, en dan leggen ze de nadruk op een kleinigheid.’

Zittend in de stoel streelt ze de gladgepolijste leuning, en even denkt ze aan de onderarmen van haar vader; zoals de meeste Malayalimannen was hij een vriendelijke beer geweest, met haar op zijn armen, borst, en zelfs op zijn rug, dus zijn huid kon je alleen door een zachte vacht heen aanraken. Op zijn schoot, in deze stoel, leerde ze lezen. Toen ze het goed deed op het kerkschooltje zei hij: ‘Jij hebt een goed stel hersens. Maar het is nog belangrijker dat je nieuwsgierig bent. Jij gaat naar de middelbare school. En naar de universiteit! Waarom niet? Ik laat jou niet zo jong trouwen als je moeder.’

De bisschop had haar vader naar een noodlijdende kerk in de buurt van Mundakayam gestuurd, een kerk zonder vaste *achen*, want de mohammedaanse handelaren hadden voor problemen gezorgd. Het was geen plek voor een gezin; ’s middags knabbelde ochtendmist nog aan je knieën en ’s avonds kwam die tot je kin, en de vochtigheid bracht

kortademigheid, reuma en koorts. Hij zat nog geen jaar op zijn post toen hij terugkeerde, klappertandend van de rillingen, met een huid die heet aanvoelde, en zwarte urine. Voordat ze hulp konden halen was zijn borst opgehouden te bewegen. Toen haar moeder een spiegeltje bij zijn lippen hield, besloeg het niet. De adem van haar vader was nu enkel nog lucht.

Dát was de droevigste dag van haar leven. Hoe kon trouwen erger zijn?

Voor de laatste keer staat ze op uit de rieten zetel. De stoel van haar vader en zijn teakhouten bed binnen zijn als relieken voor haar; daarin zit zijn wezen besloten. Kon ze ze maar meenemen naar haar nieuwe thuis.

Het huishouden komt tot leven.

Ze veegt haar ogen af, recht haar schouders, tilt haar kin op, richt die op al wat de dag brengen mag, op de onaangenaamheid van het afscheid nemen, op het vertrek uit haar huis, dat haar huis niet meer is. De chaos en het leed in de wereld van God zijn onpeilbare mysteriën, maar de Bijbel leert haar dat daaronder een ordening verscholen zit. Zoals haar vader zou zeggen: ‘Geloof is weten dat het patroon er is, zelfs wanneer er niets van zichtbaar is.’

‘Het komt wel goed, Appa,’ zegt ze, terwijl ze zich zijn benardheid voorstelt. Als hij nog leefde, zou ze vandaag niet gaan trouwen.

Ze stelt zich zijn antwoord voor. *De zorgen van een vader eindigen met een goede echtgenoot. Ik bid dat hij er zo een is. Maar dit weet ik: dezelfde God die hier over jou gemaakt heeft, zal er daar voor je zijn, molay. Dat belooft Hij ons in het evangelie. ‘Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld.’*

Hebben en houden

1900, Travancore, Zuid-India

De reis naar de kerk van de bruidegom kost bijna een halve dag. De schipper stuurt hen door een doolhof van onbekende vaartjes, beschaduwd door vuurrode hibiscus, met huizen die zo dicht bij de oever staan dat ze de hurkende oude vrouw had kunnen aanraken die met snelle rukjes rijst ziftte in een platte mand. Ze kan een jongen de krant – de *Manorama* – horen voorlezen aan een stokoude, blinde man die over zijn hoofd wrijft alsof het nieuws hem pijn doet. Het ene huis na het andere, ieder een eigen, klein universum, soms met kinderen van haar leeftijd die toekijken terwijl ze langsvaren. ‘Waar ga je naartoe?’ vraagt een bemociaal met ontbloot bovenlijf en zwarte tanden, zijn zwarte wijsvinger – zijn tandenborstel – besmeurd met houtskoolpoeder, hangend in de lucht. De schipper kijkt hem kwaad aan.

Weg uit de vaartjes nu, een tapijt van lotussen en lelies op, zo dik dat ze erop zou kunnen lopen. De bloemen staan open, alsof ze haar geluk wensen. Impulsief kiest ze een van de bloesems uit, grijpt de steel die in de diepte verankerd zit. Met een plons komt hij los, een roze sieraad, een wonder dat zo iets moois uit zulk troebel water kan voortkomen. Haar oom werpt een scherpe blik op haar moeder, die niets zegt, al is ze bezorgd dat haar dochter haar witte blouse en *mundu* vuil zal maken, of de met goud afgezoomde *kavani*. Een fruitige geur vult de boot. Ze telt vierentwintig blaadjes. Ze werken zich door het lotustapijt heen en komen terecht in een meer zo breed dat de andere oever niet te zien is, het water kalm en vlak. Ze vraagt zich af of de zee er zo uit ziet. Ze is bijna vergeten dat ze straks gaat trouwen. Aan een drukke pier stappen ze over op een reuzenkanoe die door magere, gespierde mannen wordt voortgeboomd. De uiteinden zijn omhooggekruld als gedroogde peulen. Een stuk of twintig passagiers staan in het middendeel, met paraplu’s tegen de zon. Ze beseft dat ze zo ver weg reist dat het niet makkelijk zal zijn om thuis op bezoek te gaan.

Het meer vernauwt zich onmerkbaar tot een brede rivier. De boot gaat sneller varen op de stroom. Eindelijk ziet ze, in de verte, op een heuvel, een enorm stenen kruis staan dat een kerkje bewaakt; de armen werpen een schaduw over de rivier. Dit is een van de zevenenhalve kerken die Sint-Thomas na zijn aankomst heeft gesticht. Zoals iedere zondagsschoolleerling kan ze de namen opdreunen: Kodungalur, Paravur, Niranam, Palayoor, Nilackal, Kokkamangalam, Kollam en het piepkleine halfkerkje in Thiruvithamcode, maar nu ze er voor het eerst een in het echt ziet beneemt het haar de adem.

De huwelijksmakelaar uit Ranni ijsbeert over het erf. Vochtige plekken in de oksels van zijn *juba* lopen op zijn borst in elkaar over. ‘De bruidegom had er allang moeten zijn,’ zegt hij. De haarstrengen die hij over zijn schedel heeft gedrapeerd zijn naar achteren gezakt, over zijn oor, als de pluimen van een papegaai. Hij slikt zenuwachtig en een steen schuift op en neer in zijn hals. De aarde in dit dorp staat erom bekend dat hij zowel de beste rijst als deze kropgezwollen oplevert.

Het gezelschap van de bruidegom bestaat slechts uit diens zuster, Thankamma. Deze potige, glimlachende vrouw grijpt met beide handen de piepkleine handjes van haar toekomstige schoonzus en knijpt er vriendelijk in. ‘Hij komt eraan,’ zegt ze. De *achen* laat de ceremoniele stola over zijn gewaad glijden en knoopt de geborduurde ceintuur dicht. Hij steekt zijn hand uit, met de palm omhoog, om zwijgend ‘Nou?’ te vragen. Niemand geeft antwoord.

De bruid huivert, al is het drukkend warm. Ze is er niet aan gewend een *chatta* en een *mundu* te dragen. Van nu af aan geen lange rok en gekleurde blouse meer. Ze zal zich net zoals haar moeder en tante kleden als iedere getrouwde vrouw in de christelijke wereld van Sint-Thomas, waar wit de enige kleur is. De *mundu* lijkt op die voor een man maar is ingewikkelder geknoopt; de vrije zoom is geplooid, drie-maal dubbelgevouwen en daarna tot een pauwenstaart gevormd, om zo de vorm van het achterste van de draagster te verhullen. Verhulling is ook het doel van de vormloze blouse met v-hals en korte mouwen, de witte *chatta*.

Door de hoge ramen snijdt het licht naar binnen, het werpt schuine schaduwen. De wierook kriebelt in haar keel. Net als in haar eigen kerk zijn er geen banken, enkel een ruw kokostapijt op de rode aarden vloer, maar alleen vooraan. Haar oom hoest. Het geluid weerkaatst in de lege ruimte.

Ze had gehoopt dat haar nichtje – tevens haar beste vriendin – naar de bruiloft zou komen. Die was een jaar eerder getrouwd, toen zij ook twaalf was, met een twaalfjarige bruidegom uit een goede familie. Tijdens de bruiloft had het bruidegommetje er oersaai uitgezien; hij had meer interesse in neuspulken dan in de ceremonie, en de *achen* had de *kurbana* onderbroken om te sissen: ‘Hou op met dat gewroet! Er zit geen goud in!’ Haar nicht schreef dat ze in haar nieuwe huis speelde en sliep met de andere meisjes in het uitgebreide gezin, en dat ze blij was dat ze niets met haar vervelende echtgenoot van doen had. Toen haar moeder de brief las zei ze op alwetende toon: ‘Nou, op een dag gaat dat allemaal veranderen.’ De bruid vraagt zich af of dat nu gebeurd is, en wat dat betekent.

Er is beweging in de lucht. Haar moeder duwt haar naar voren, stapt dan weg.

Naast haar doemt de bruidegom op en de *achen* gaat meteen van start – *staat er in zijn schuur soms een koe die moet kalven?* Ze staart recht voor zich uit.

In de smoezelige brillenglazen van de *achen* ziet ze even iets weerspiegelen: een grote gestalte, in silhouet tegen het licht van de ingang, met naast hem een piepkleine gestalte – zichzelf.

Hoe zou het voelen om veertig jaar oud te zijn? Hij is ouder dan haar moeder. Er komt een gedachte bij haar op: als hij weduwnaar is, waarom is hij dan niet met haar moeder getrouwd in plaats van met haar? Maar ze weet wel waarom: het lot van een weduwe is maar net iets beter dan het lot van een melaatse.

Plotseling hapert het gezang van de *achen*, want haar toekomstige echtgenoot heeft zich omgedraaid om haar te bekijken, met zijn rug – ondenkbaar – naar de priester. Hij tuurt haar in het gezicht, hijgend als een man die een heel eind snel gelopen heeft. Ze durft niet op te kijken, maar ze ruikt wel zijn gronderige geur. Ze kan niet ophouden met trillen. Ze sluit haar ogen.

‘Maar dit is nog maar een kind!’ hoort ze hem uitroepen.

Als ze haar ogen opendoet, ziet ze dat haar oom een hand uitsteekt om de vertrekkende bruidegom tegen te houden, maar dat die wordt weggeknipt als een mier van een slaapmat.

Thankamma rent naar buiten, achter de weggelopen bruidegom aan, haar schort van buikvet zwaait heen en weer ondanks de druk van

haar handen. Bij een laststeen haalt ze hem in: een horizontale platte rots op schouderhoogte, steunend op twee verticale stenen pijlers die in de grond zijn verankerd, een plek waar reizigers de last op hun hoofd kunnen neerzetten en op adem kunnen komen. Thankamma duwt haar handen tegen de aanzienlijke borst van haar broer, probeert hem af te remmen terwijl ze voor hem uit naar achteren loopt. *‘Monay,’* zegt ze, want hij is veel jonger, eerder een zoon voor haar dan een broer. *‘Monay,’* hijgt ze. Het gebeurde is ernstig, maar het is komisch dat haar broer haar voortduwt alsof hij een ploeger is en zij de ploeg, en ze kan haar lachen niet inhouden.

‘Kijk me aan!’ beveelt ze, nog altijd grijnzend. Hoe vaak heeft ze die fronsende uitdrukking niet gezien op zijn gezicht, zelfs toen hij een baby was? Hij was pas vier toen hun moeder stierf, en Thankamma nam haar rol over. Voor hem zingen en hem vasthouden hielpen om die frons van zijn voorhoofd te krijgen. Veel later, toen hun oudste broer hem het huis en de eigendommen die hem toebehoorden had ontfutseld, was Thankamma de enige die hem steunde.

Hij gaat langzamer lopen. Ze kent hem goed, deze woordenverzamelaar. Als God als bij wonder zijn kaak zou ontsluiten, wat zou hij dan zeggen? *Chechi, toen ik naast dat huiverende kind stond dacht ik: moet ik met háár trouwen? Heb je gezien hoe haar kin trilde? Ik heb thuis een eigen kind om me zorgen over te maken. Ik heb er zeker niet nog een nodig.*

‘Monay, ik begrijp het,’ zegt ze, alsof hij het echt hardop heeft gezegd. ‘Ik weet waar het op lijkt. Maar vergeet niet, je moeder en je grootmoeder trouwden al op hun negende. Ja, ze waren kinderen, en ze werden in dat andere huishouden ook als kinderen grootgebracht, tot ze geen kinderen meer waren. Levert dat niet de meest passende en beste huwelijken op? Maar vergeet dat allemaal, en denk alleen even aan dat arme meisje. Op haar trouwdag voor het altaar achtergelaten? *Ayo*, de schande! Wie zal er daarna nog met haar trouwen?’

Hij loopt door. ‘Het is een goed meisje,’ zegt Thankamma. ‘En uit zo’n goede familie! Die kleine JoJo van jou heeft iemand nodig om voor hem te zorgen. Ze zal voor hem zijn wat ik voor jou was toen je klein was. Laat haar in jouw huishouden opgroeien. Zij heeft Parambil evenveel nodig als Parambil haar.’

Ze struikelt. Hij vangt haar op, en ze lacht. ‘Zelfs olifanten hebben moeite met achteruitlopen!’ Zij is de enige die de vage asymmetrie op zijn gezicht als een lach kan interpreteren. ‘Ik heb dat meisje voor jou

uitgekozen, *monay*. Je moet niet denken dat die huwelijksmakelaar alles geregeld heeft. Ik heb de moeder gesproken, en ik heb het meisje gezien, al wist ze niet dat ik haar zag. Heb ik niet meteen goed gekozen? Je gezegende eerste vrouw, God hebbe haar ziel, keurt het goed. Dus vertrouw je *chechi* nou nog eenmaal.'

De huwelijksmakelaar overlegt met de *achen*, die mompelt: 'Wat moet dit voorstellen?'

De Heer is mijn rots, mijn vesting, mijn verlosser. Haar vader heeft de jonge bruid geleerd dat te zeggen wanneer ze bang was. *Mijn rots en mijn vesting.* Het altaar straalt een mysterieuze energie uit, die nu als een superplie op haar neerdaalt en voor diepe vrede zorgt. Deze kerk is gewijd door een van de twaalf; hij heeft gestaan op de grond waar zij nu staat, de enige apostel die Christus' wonden heeft aangeraakt. Ze voelt een begrip dat de verbeelding ontstijgt, een stem die spreekt zonder geluid of beweging. De stem zegt: *Ik ben bij je, al de dagen.*

Dan verschijnen de blote voeten van de bruidegom weer naast haar. *Hoe mooi zijn de voeten van de boodschappers die het evangelie van de vrede brengen.* Maar dit zijn beestachtige voeten, eeltig en ondoordringbaar voor doorns, in staat een rottende boomstam weg te schoppen, bedreven in het vinden van holten bij het klimmen in een palmboom. Zijn voeten schuifelen, wetende dat er een oordeel over hen wordt geveld. Ze kan het niet helpen; ze kijkt naar hem op. Zijn neus is scherp als een bijl, zijn lippen zijn vol, en zijn kin steekt naar voren. Zijn haar is pikzwart, zonder grijs erin, en dat verbaast haar. Hij is veel donkerder dan zichzelf, maar knap. Ze staat versteld van zijn intense blik terwijl hij naar de priester staart; het is de blik van een mangoeste die wacht tot de slang toeslaat, zodat hij weg kan duiken, zich omdraaien, en hem bij de nek kan grijpen.

De ceremonie is sneller gegaan dan ze doorhad, want haar moeder helpt de bruidegom al haar hoofd te ontbloten. Hij gaat achter haar staan. Hij legt zijn handen op haar schouders terwijl hij de piepkleine gouden *minnu* rond haar hals bindt. Zijn vingers langs haar huid voelen heet aan, als kooltjes.

De bruidegom zet zijn grove krabbel in het kerkregister en geeft de pen dan aan haar. Ze schrijft haar naam op en de dag, maand, en het jaar, 1900. Als ze opkijkt, loopt hij de kerk uit. De priester kijkt naar de verdwijnende gestalte en zegt: 'Heeft hij rijst op het vuur laten staan of zo?'

Haar echtgenoot staat niet op de pier, waar de boot ligt te dobberen en ongeduldig aan zijn trossen rukt.

‘Al toen je man een jongetje was,’ zegt haar nieuwe schoonzus, ‘nam hij liever de benenwagen. Ik niet! Waarom lopen als ik kan drijven?’ Thankamma’s lach is aanstekelijk. Maar nu, aan de rand van het water, moeten moeder en dochter afscheid nemen. Ze klampen zich aan elkaar vast; wie weet wanneer ze elkaar weer zullen zien? Ze heeft een nieuwe huisnaam, een nieuw, nog ongezien huis, waar ze nu aan toebehoort. Ze moet het oude loslaten.

Ook Thankamma heeft vochtige ogen. ‘Maakt u zich geen zorgen,’ zegt ze tegen de radeloze moeder. ‘Ik zal voor haar zorgen alsof ze mijn eigen kind is. Ik blijf een week of twee, drie in Parambil. Dan heeft ze het huishouden beter leren kennen dan haar psalmen. Nee, geen dank. Mijn kinderen zijn allemaal volwassen. Ik blijf zo lang dat mijn man me gaat missen!’

De jonge bruid wankelt op haar benen als ze zich van haar moeder losscheurt. Bijna valt ze, maar Thankamma zwaait haar op een van haar heupen als een baby, en stapt dan in de wachtende boot. Automatisch slaat ze haar benen om het stevige middel van Thankamma en duwt haar wang tegen die vlezige schouder. Vanuit de hoogte staart ze terug naar de eenzame, zwaaiende gestalte op de pier, onaanzienlijk door het gigantische stenen kruis dat achter haar oprijst.

Het huis van de jonge bruid en haar bruidegom de weduwnaar staat in Travancore, aan de zuidpunt van India, ingeklemd tussen de Arabische Zee en de West-Ghats, de lange bergketen die parallel aan de westkust loopt. Het land is gevormd door het water en de mensen zijn verenigd door één gemeenschappelijke taal: Malayalam. Waar de zee het witte strand ontmoet, drijft ze haar vingers landinwaarts en verstrengelt ze zich met de rivieren die langs de groenbeboste hellingen van de Ghats omlaag meanderen. Het is een wereld uit de kinderverbeelding, een raamwerk van meren en lagunes, een doolhof van binnenwatertjes en flesgroene lotusvijvers; een uitgestrekte bloedsomloop want, zoals haar vader altijd zei, alle wateren zijn met elkaar verbonden. Het bracht een volk voort – de Malayali’s – even beweeglijk als het vloeibare medium dat hen omringt, met vloeiende gebaren, golvend haar, steeds klaar om gelach uit te storten terwijl ze van het huis van het ene familielid naar het andere dobberen, pulserend en alomtegenwoordig, als bloedlichaampjes door

een vaatstelsel, voortgestuwd door het grote, kloppende hart van de moesson.

De kokos- en waaierpalm groeien in dit land zo overvloedig dat hun kartelige silhouetten 's nachts nog altijd zwaaien en flakkeren aan de binnenkant van gesloten oogleden. In gunstige dromen moeten groene bladeren en water voorkomen; hun afwezigheid betekent een nachtmerrie. Als de Malayali's 'land' zeggen, dan bedoelen ze daar ook het water mee, want het is even zinnig om die twee te scheiden als om de neus los te maken van de mond. In roeiboortjes, kano's, platte schuiten en veerpontjes vloeien de Malayali's en hun goederen door heel Travancore, Cochin en Malabar, zo vlug dat binnenlanders het zich niet kunnen voorstellen. Bij gebrek aan goede wegen, geregelde busdiensten en bruggen is het water de snelste route.

In de tijd van onze jonge bruid zijn de koninklijke families van Travancore en Cochin, wier dynastieën teruggaan tot de middeleeuwen, onder Brits gezag gebracht als 'prinsdommen'. Meer dan vijfhonderd prinsdommen zuchten onder het Britse juk – de helft van het oppervlak van India – en de meeste zijn klein en onbelangrijk. De maharadja's van de grotere prinsdommen, of 'saluutstaten' – Hyderabad, Mysore en Travancore – hebben recht op tussen de negen en eenentwintig saluutschoten, waarbij het aantal staat voor de gewichtigheid van een maharadja in de ogen van de Britten. (Vaak komt het overeen met het aantal Rolls-Royces in de garage van de vorst.) In ruil voor het behoud van hun paleizen, automobielen, en status, en de toestemming om semiautonom te regeren, betalen de maharadja's de Britten een tiende deel van de belastingen die ze bij hun onderdanen innen.

Onze bruid heeft in haar dorp in het prinsdom Travancore nog nooit een Britse militair of ambtenaar gezien, heel anders dan de situatie in de 'presidentschappen' Madras of Bombay; gebieden die direct door de Britten worden beheerd, en waar je over ze struikelt. Metertijd zullen de Malayalam-sprekende regio's Travancore, Cochin en Malabar samen de staat Kerala vormen, een kustgebied in de vorm van een vis aan de punt van India, waarvan de kop naar Ceylon wijst (nu Sri Lanka) en de staart naar Goa, terwijl de ogen weemoedig uitstaren over zee, naar Dubai, Abu Dhabi, Koeweit en Riyad.

Steek waar dan ook in Kerala een spa in de grond en roestkleurig water welt op als bloed onder een scalpel, een rijk elixer van lateriet, voedzaam voor al wat leeft. Men kan de beweringen naast zich neer-

leggen dat geaborteerde-maar-levensvatbare foetussen die in deze aarde worden weggeworpen uitgroeien tot wildemannen, maar het is zeker dat specerijen hier overvloediger tieren dan waar dan ook ter wereld. Eeuwen voor Christus vingen zeelieden uit het Midden-Oosten al de zuidwestenwinden in de latijnzeilen van hun dhow's, om zo op de 'Specerijkust' te landen en peper, kruidnagels en kaneel te kopen. Wanneer de passaat omsloeg, keerden ze terug naar Palestina, waar ze de specerijen voor een klein fortuin aan kopers uit Genua en Venetië verkochten.

Als syfilis of de pest verbreidde de specerijengekte zich door Europa, met gebruik van dezelfde middelen: zeelieden en schepen. Maar dit was een heilzame infectie: specerijen verlengden de levensduur van voedsel en van al wie het tot zich nam. En er waren andere voordelen. Een geestelijke in Birmingham, die kaneel kauwde om zijn wijnadem te verhullen, ontdekte dat zijn vrouwelijke parochianen hem onweersaanbaar vonden en schreef onder een schuilnaam het populaire pamflet *Newe Sauces Swete and Sharp: A Merrie Gallimaufry of Coupleings Uncouth and Pleasant for Man and his Wyf*. Apothekers loofden de wonderbaarlijke genezing van waterzucht, jicht en spit door elixers van kurkuma, *kokum* en peper. Een geneesheer te Marseille ontdekte dat men door op een kleine en slappe penis gember te smeren beide euvels verhielp, en dat dit voor de partner 'dusdanig genot oplevert dat zij protesteert wanneer hij zich van haar los wil maken'. Vreemd genoeg kwam het nooit bij de westerse koks op om peperkorrels, venkelzaad, kardemom, kruidnagels en kaneel te branden en dooreen te malen, dat kruidenmengsel vervolgens in olie te werpen en mosterdzaad, knoflook en uien toe te voegen, om zo een masala te maken, de grondslag van iedere curry.

Omdat specerijen in Europa evenveel opleverden als kostbare juwelen, hielden de Arabische zeelui die ze uit India haalden hun bron uiteraard eeuwenlang geheim. In de vijftiende eeuw gingen de Portugezen (en later de Nederlanders, Fransen en Engelsen) op expeditie, op zoek naar het land waar die kostelijke specerijen groeiden; die speurders waren als wellustige jongelingen die de geur van een onzedige vrouw hadden opgevangen. Waar bevond zij zich? In het oosten, altijd ergens in het oosten.

Maar Vasco da Gama voer vanuit Portugal naar het westen, niet naar het oosten. Hij zeilde langs de West-Afrikaanse kust, rondde de zuidpunt van Afrika, en voer vandaar weer naar het noorden. Ergens

in de Indische Oceaan nam Da Gama een Arabische stuurman gevangen en liet hem martelen; de man gidste hem naar de Specerijenkust – nu Kerala –, waar hij nabij de stad Calicut landde. Het was de langste zeereis tot dan toe ondernomen.

De *zamorin* van Calicut was weinig onder de indruk van Da Gama, en van zijn monarch die als eerbetuiging zeekoraal en geelkoper stuurde, terwijl de geschenken van de *zamorin* bestonden uit robijnen, smaragden, en zijde. Hij vond het bespottelijk dat Da Gama verklaarde van plan te zijn de heidenen de liefde van Christus te brengen. Wist die idioot dan niet dat veertienhonderd jaar vóór zijn aankomst in India, zelfs nog voor Sint-Petrus in Rome was aangekomen, een van de andere twaalf discipelen – Sint-Thomas – even verderop op de kust was geland, in een Arabische handels-dhow?

Volgens de legende arriveerde Sint-Thomas in het jaar 52, en ging hij vlak bij het huidige Cochin aan land. Hij ontmoette een jongen die net terugkwam uit de tempel. ‘Luistert jouw God naar jouw gebeden?’ vroeg hij. De jongen zei dat zijn God dat zeer zeker deed. Sint-Thomas wierp water omhoog, en de druppels bleven in de lucht hangen. ‘Kan jouw God dat ook?’ Met dergelijke opvoeringen, toverij of mirakels, bekeerde hij enkele brahmaanse families tot het christendom; hij zou later de marteldood sterven in Madras. Die eerste bekeerlingen – de Thomas-christenen – bleven trouw aan het geloof en trouwden niet buiten hun eigen gemeenschap. Na verloop van tijd groeiden zij in aantal, bijeengehouden door hun gebruiken en hun kerken.

Bijna tweeduizend jaar later zijn twee afstammelingen van die eerste Indiase bekeerlingen getrouwd, een twaalfjarige bruid en een weduwnaar van middelbare leeftijd.

‘Gebeurd is gebeurd,’ zal onze jonge bruid zeggen wanneer ze grootmoeder wordt, en wanneer haar kleindochter – naar haar vernoemd – smeekt om een verhaal over hun voorouders. Het meisje heeft geruchten gehoord; dat hun familiegeschiedenis vol geheimen zit, en dat er zich slavenhandelaren, moordenaars en een uit het ambt gezette bisschop onder haar voorouders bevinden. ‘Kind, het verleden is verleden, en bovendien herinner je het je iedere keer anders. Ik zal je wat over de toekomst vertellen, want die maak jij zélf.’ Maar het kind houdt vol.

Waar moet het verhaal beginnen? Bij de ‘Ongelovige’ Thomas, die per se de wonden van Christus wilde zien voordat hij ging geloven?